

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора
ЧЕРЕП АЛЛИ ВАСИЛІВНИ
на дисертаційну роботу Гончар Світлани Йосипівни
«Формування моделей кредитно-інвестиційної політики
в національній економіці»,
яку представлено на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 – Економіка
(галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки)

1. Актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами

Важливим важелем впливу на підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання та економіку країни є кредитно-інвестиційна політика держави. З її допомогою держава безпосередньо може впливати на темпи та обсяги виробництва, рівень інфляції, прискорення НТП, зміну структури суспільного виробництва і вирішення багатьох соціальних проблем. Саме ефективність кредитно-інвестиційної політики прямо впливає на розвиток національної економіки. Адже саме держава повинна забезпечити основу для подальшого збалансованого розвитку економіки, що включає в себе: якісну законодавчу базу, яка забезпечить рівні права та гарантії для підприємців, інвесторів та громадян; ефективну судову систему, яка дозволить відстоювати свої права та вирішувати конфліктні ситуації неупереджено; позитивний імідж України на світовій арені, що забезпечить економіку іноземними інвестиціями, міжнародними зв'язками тощо. Однак динамічні зміни у суспільстві, активна діджиталізація, поява нових фінансових інструментів та інвестиційних моделей вимагає постійного вдосконалення кредитно-інвестиційної Гончар Світлани Йосипівни є безперечно актуальною.

Актуальність опонованої дисертаційної роботи підтверджено також і використанням її матеріалів при розробленні наукових тем Національного університету «Львівська політехніка», а саме: «Розвиток промислового потенціалу в умовах активізації міжнародної економічної діяльності» (номер державної реєстрації

0119U100039) та «Розвиток краудфандингової діяльності у системі інвестування національної економіки» (номер державної реєстрації 0119U100487), що підтверджено відповідними актами про їх впровадження.

2. Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Обґрунтованість представлених у дисертаційній роботі наукових положень, результатів і висновків та їхня достовірність підтверджуються, насамперед, використовуваними автором методами досліджень. Методологічною основою виконаного дослідження стала сукупність загальних, дисциплінарних й міждисциплінарних методів наукового пізнання. Серед методів досліджень, які дали змогу Гончар С.Й. отримати низку елементів наукової новизни, слід, насамперед, назвати методи: аналізування, синтезу, групування, порівняння та узагальнення – для уточнення понятійно-категоріального апарату (усі розділи дисертації), зокрема, для обґрунтування сутності поняття «кредитно-інвестиційна політика» (підр. 1.1); методи анкетування, експертних оцінок та емпіричного дослідження - під час розроблення анкети з метою визначення рівня фінансової грамотності населення в Україні (підр.2.3); структурно-логічного аналізу – для побудови моделі державної кредитно-інвестиційної політики (підр.3.2); кореляційно-регресійного для розрахунків (підр. 3.3.); графічного – для наочного відображення результатів дослідження (усі розділи дисертації).

Достовірність сформульованих у дисертаційній роботі положень підтверджена також і використанням здобувачкою ґрунтовної інформаційної бази – законодавчих та нормативно-правових документів у сфері формування та розвитку кредитно-інвестиційної політики, наукових праць вітчизняних та закордонних вчених, матеріалів державної та регіональної статистичної звітності, а також звітності підприємств, інтернет-ресурсів тощо.

3. Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною. Матеріали

викладені належним стилем та на високому науковому рівні. Результати та висновки виконаної роботи повністю відповідають її темі, сформульованій меті та поставленим завданням.

У вступі до дисертації Гончар С.Й. обґрунтувала актуальність виконаного нею дослідження, сформулювала його мету, завдання, предмет та об'єкт, представила методи дослідження, розкрила наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, зазначила особистий внесок у проведене дослідження, подала відомості про апробацію його результатів.

У першому розділі «Теоретичні і прикладні засади формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці» (с. 27-63) здійснено аналізування існуючого понятійного та термінологічного апарату щодо кредитно-інвестиційної політики, з'ясовано сутність та значення кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, визначено концептуальні положення з формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, а також удосконалено типологію факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. Наведено порядок реалізації ефективної кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. Удосконалено типологію факторів, які визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

У другому розділі «Аналізування та оцінювання стану кредитно-інвестиційної політики в національній економіці» (с. 64-139) реалізовано дослідження особливостей кредитної діяльності в національній економіці, встановлено проблеми розвитку кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, здійснено вибір моделей розвитку кредитно інвестиційної політики в національній економіці в умовах глобалізації. Визначено, що рівень фінансової грамотності є важливим показником для зростання приватних інвестицій населення, що відповідно впливає на розвиток кредитно-інвестиційної діяльності в Україні. Проаналізовано результати досліджень рівня фінансової грамотності населення, порівняно індекс фінансової грамотності України з іншими країнами.

У третьому розділі «Розвиток моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці» (с. 140-195) побудовано модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, удосконалено інструменти державного регулювання кредитно-інвестиційною політикою, а також досліджено економічну ефективність розвитку моделей кредитно інвестиційної політики в національній економіці. Запропоновано модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, яка враховує особливості реалізації високоприбуткових та соціально орієнтованих інвестиційних проєктів. Визначено цілі кредитно-інвестиційної політики та доповнено перелік інструментів для удосконалення моделі кредитно-інвестиційної політики такими. Здійснено аналізування значної кількості методів та рейтингів оцінювання інвестиційної привабливості держави, її кредитної надійності та кредитного ризику. Наведено систему можливих показників, придатних для оцінювання інвестиційної привабливості видів економічної діяльності, яка включає групи показників та коефіцієнти до кожної групи та проаналізовано підходи до такого оцінювання різних науковців. Запропоновано метод оцінювання інвестиційної привабливості підприємства чи проєкту для іноземного інвестора. Також розроблено метод для внутрішнього інвестора.

Висновки до дисертації (с. 196-202) включають узагальнені результати дослідження та рекомендації щодо їх практичного застосування. Теоретичне значення роботи полягає в тому, що її результати дають змогу детальніше розуміти процеси формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел та додатків. Обсяг основного тексту становить 184 сторінки. Дисертаційна робота містить 26 таблиць, 32 рисунки, список використаних джерел із 178 найменувань та 4 додатки.

4. Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

існування державних та регіональних інвестиційних фондів, штрафні санкції за порушення умов інвестування чи кредитування, рівень довіри населення до державних органів, наявність активно діючих бізнес-ангелів, обсяг заощаджень у населення, венчурна діяльність, захист інвесторів, доступ до кредитних ресурсів, контролювання інвестиційних ресурсів (с. 56) ;

- розвинуто понятійний та термінологічний апарат щодо кредитно-інвестиційної політики, який, на відміну від чинних, враховує необхідність об'єднання понять кредитної та інвестиційної політики та пропонує під кредитно-інвестиційною політикою розуміти елемент економічної політики держави, який складається з організаційно-правових та економічних заходів, які розвивають кредитно-інвестиційну діяльність, регулюють використання кредитних та інвестиційних ресурсів з метою забезпечення збалансованого розвитку національної економіки (с. 33);

- розвинуто систему принципів формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, яка, на відміну від існуючих, включає принципи системності, узгодженості, ефективності, пріоритетності, рівності, доступності, конкурентності, партнерства та змішаного інвестування (с. 47-48);

- розвинуто метод оцінювання інвестиційної привабливості підприємства чи проекту для іноземного інвестора, який включає наступні етапи: оцінювання загальноекономічної ситуації в країні з використанням глобальних баз даних, оцінювання інвестиційного клімату держави за допомогою міжнародних рейтингів, дослідження пріоритетних видів економічної діяльності для інвестування в державі, оцінювання кредитної та інвестиційної діяльності регіону, аналізування інвестиційної привабливості та економічного потенціалу підприємства чи проекту. А також метод оцінювання інвестиційної привабливості підприємства чи проекту для внутрішнього інвестора, який передбачає такі етапи: дослідження пріоритетних видів економічної діяльності для інвестування в державі, перспективних регіонів для інвестування, оцінювання кредитної та інвестиційної діяльності регіону,

аналізування інвестиційної привабливості та економічного потенціалу підприємства чи проекту (с. 178-180).

Перелічені результати характеризуються високим рівнем наукової новизни, що свідчить про здатність автора до проведення плідних наукових досліджень та про її належну ерудованість у всьому колі питань проведеного дослідження.

5. Теоретична та практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Теоретична цінність результатів дисертаційної роботи Гончар С.Й. полягає у тому, що вони надають можливість підвищити глибину розуміння складних закономірностей, які лежать в основі механізму формування та розвитку кредитно-інвестиційної політики, на підставі розроблених здобувачкою методологічних підходів до такого формування та розвитку.

Практичне значення результатів виконаної роботи полягає у наданні управлінцям та фахівцям органів державної та регіональної влади обґрунтованих рекомендацій щодо: аналізування та оцінювання чинників формування та розвитку кредитно-інвестиційної політики; визначення доцільності розвитку кредитно-інвестиційної політики; вдосконалення взаємовідносин між учасниками кредитно-інвестиційної політики на засадах розподілу отриманого економічного ефекту для усіх стейкхолдерів задіяних у процесах кредитування та інвестування.

Практична значущість отриманих Гончар С.Й. наукових результатів підтверджується, зокрема, використанням окремих з них у практиці роботи діючих підприємств: АТ «ОТП Банк» (довідка №87-2/12 від 11.02.2021), ТзОВ «Євробуд-холдинг» (довідка №273 від 22.12.2020), ТзОВ «Хмільний лев» (довідка №14А/1211 від 11.01.2020), ТОВ «Джентерм» (довідка №1352-11 від 18.11.2020) та у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» для підготовки студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 051 «Економіка» дисциплін «Інноваційний розвиток підприємства» (для студентів спеціальності 051 «Економіка» і спеціалізації «Економіка підприємства» магістерського рівня вищої освіти) та «Економічні інструменти управління

проектами і програмами розвитку соціально-економічних систем» (для студентів спеціальності 051 «Економіка» і спеціалізації «Прикладна економіка» магістерського рівня вищої освіти), а також під час написання кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів (довідка про використання у навчальному процесі результатів дисертаційної роботи № 67-01-275 від 11.02.2021 р.).

6. Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих наукових працях

За результатами виконаних Гончар С.Й. досліджень опубліковано 12 наукових праць, серед яких 1 монографія, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, 6 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

В опублікованих дисертанткою наукових працях у повному обсязі висвітлено головні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи. Результати проведених досліджень отримали апробацію на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях та наукових семінарах кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка». Кількість друкованих робіт за темою дисертації та їх обсяг відповідають вимогам щодо публікації основного змісту дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

7. Відповідність теми дисертації профілю спеціальності

Тема дисертаційної роботи, її зміст, об'єкт та предмет виконаного дослідження відповідають спеціальності 051 – Економіка, галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки.

8. Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення

Позитивно оцінюючи отримані Гончар С.Й. результати виконаного нею дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, водночас слід вказати на такі недоліки та зауваження дискусійного характеру:

1. В роботі автором запропоновано порядок реалізації ефективної кредитно-інвестиційної політики в національній економіці (с. 35-36), проте більшої деталізації потребувало б визначення специфіки вибору оптимальної стратегії та розроблення механізму її реалізації.

2. У розробленій автором концептуальній моделі кредитно-інвестиційної політики в національній економіці відображено принципи формування інвестиційної політики держави (рис. 1.4, с. 45-46). Слід було б розширити перелік даних принципів та доповнити їх, зокрема такими як інформаційності, взаємодії, тощо.

3. Аналізуючи зарубіжний досвід функціонування моделей національної економіки (підрозділ 2.4), доцільно було б більш детально вивчити слов'янську модель, адже Україні найбільшою мірою повинна бути притаманна саме вона (с. 112-119).

4. У табл. 3.4 «Методики та показники оцінки інвестиційної привабливості держави за різними міжнародними рейтингами» (с. 165) проаналізовано методи та показники оцінювання інвестиційної привабливості держави за різними міжнародними рейтингами. Серед світових методів оцінювання інвестиційної привабливості країни найбільш поширеними є рейтинги відомих об'єднань серед яких автор виокремив певну низку, але не подав достатнього обґрунтування свого вибору.

5. При удосконаленні інструментів державного регулювання кредитно-інвестиційною політикою (табл.3.1. с. 149), автор приділив недостатньо уваги економічним методам.

6. Для визначення з переліку показників оцінювання інвестиційної привабливості регіонів тих, котрі слід було включати в модель, автором застосовано метод експертного опитування (с. 188-189). Опитаними були по 2 працівники керівної ланки 30 підприємств, котрі залучають значну кількість інвестицій, на ринку Західного регіону України. Для детальнішого вибору варто було б залучити до опитування більше працівників.

Однак, перелічені зауваження не зменшують наукової та практичної цінності виконаного дослідження.

9. Загальна оцінка дисертації, її відповідності існуючим вимогам та висновки

Дисертація Гончар С.Й. на тему «Формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці» виконана на високому науково-теоретичному рівні, а одержані автором в процесі дослідження результати характеризуються науковою новизною та мають теоретичну і практичну цінність. У роботі теоретично узагальнено і вирішено науково-практичне завдання, що полягає в розробленні теоретичних і методико-прикладних засад формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою та відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, зокрема, «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

Усе вищевикладене дає можливість зробити висновок про те, що автор дисертаційної роботи Гончар Світлана Йосипівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 - Економіка (галузь знань 05 - Соціальні та поведінкові науки).

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
декан економічного факультету
Запорізького національного університету

А.В.Череп

Підпис засвідчую:

Вчений секретар
Запорізького національного університету

О.А. Проценко